

ภาคผนวก ข

วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมี

ข 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมี

1.1 วิธีวิเคราะห์ปริมาณความชื้น โดยวิธีอบในตู้อบไฟฟ้า (A.O.A.C.,1990)

อุปกรณ์

1. ตู้อบอุณหภูมิ 105 องศาเซลเซียส
2. ภาชนะ hacium ความชื้น
3. โถดูดความชื้น
4. เครื่องซั่งไฟฟ้า

ชั้งตัวอย่างประมาณ 1 – 3 กรัม ให้ได้น้ำหนักที่แน่นอน ใส่ลงในชุดชั่งที่ทราบน้ำหนักแน่นอนแล้วเกลี่ยตัวอย่างแผ่ออกอย่างสม่ำเสมอ นำเข้าตู้อบอุณหภูมิ 105 องศาเซลเซียส ประมาณ 5 ชั่วโมง ทิ้งให้เย็นในโถดูดความชื้น ชั่งน้ำหนักแล้วทำการอบซ้ำอีกครั้งประมาณ 1 ชั่วโมง จนได้น้ำหนักคงที่ คำนวณหาปริมาณความชื้น

$$\text{ปริมาณความชื้น (ร้อยละ)} = \frac{(\text{น้ำหนักตัวอย่างก่อนอบ} - \text{น้ำหนักตัวอย่างหลังอบ}) \times 100}{\text{น้ำหนักตัวอย่าง}}$$

1.2 วิธีวิเคราะห์ปริมาณโปรตีน ใช้วิธีเจลดาล (A.O.A.C., 1990)

อุปกรณ์

1. ชุดย่อยโปรตีน
2. ชุดกลั่นโปรตีน
3. ขวดรูปชมพู่ (Erlenmeyer flask)
4. ปีเปตขนาด 5 และ 10 มล.
5. ถูกแก้ว

สารเคมี

1. กรดซัลฟูริกเข้มข้น

2. สารเร่งปฏิกิริยา (kobper ชัลเฟต) $CuSO_4$ 1 ส่วน และ โพแทสเซียมชัลเฟต (K_2SO_4) 9 ส่วน

วิธีการ

ชั่งตัวอย่างประมาณ 1-2 กรัม ให้ได้น้ำหนักที่แน่นอน ใส่ลงในหลอดย่อยตัวอย่าง เติมสารพสมของโพแทสเซียมชัลเฟต 1 กรัม เพื่อเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาและเติมกรดกำมะถันปริมาณ 15 มิลลิลิตร นำมาย่อยในตู้ควน จนกระหั่งหมดฟอง แล้วจึงเพิ่มไฟให้แรงขึ้น ย่อยจนกระหั่งสารละลายใสหรือไม่มีสี ตั้งทิ้งไว้ให้เย็น นำไปกลั่นโดยเติมน้ำกลั่นประมาณ 30 มิลลิลิตร และ 32 เปอร์เซ็นต์ สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ประมาณ 80 มิลลิลิตรรองรับสิ่งที่กลั่นได้ด้วยร้อยละ 2 ของสารละลายกรดบอร์บิคปริมาณ 50 มิลลิลิตร ที่เติมอินดิเคเตอร์สมรสระหว่างเมทิลเรดและ bromocresol green 2 – 3 หยดแล้ว โดยให้ปลายเครื่องควบแน่นจุ่มลงในสารละลายกรดบอร์บิค กลั่นจนได้สารละลายในขวดจับแก๊สประมาณ 250 มิลลิลิตร นำสิ่งที่กลั่นได้ไปติดต่อกับ 0.1 นอร์มอลสารละลายน้ำตาลฐานกรดเกลือจนได้สารละลายเป็นสีชมพู ทำ blank เช่นเดียวกับตัวอย่าง นำปริมาณกรดเกลือที่ใช้ในการไตเตอร์ทไปคำนวณโปรตีนจาก

$$\text{ปริมาณโปรตีน (ร้อยละ)} = \frac{0.0014 \times A \times (B - C) \times 100 \times 6.25}{0.1 \times D}$$

A = ความเข้มข้นของกรดเกลือ

B = ปริมาณกรดเกลือที่ใช้ในการไตเตอร์ทกับตัวอย่าง

C = ปริมาณกรดเกลือที่ใช้ในการไตเตอร์ทกับ Blank

D = น้ำหนักตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์โปรตีนโดยใช้เครื่องชุดย่อยโปรตีน และเครื่องกลั่นโปรตีน มีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. การเตรียมตัวอย่าง ควรบดให้ละเอียดและมีความเป็นเนื้อเดียวกัน

2. ชั่งตัวอย่าง 0.2 กรัม

3. การเติมสารเคมี

- หลังจากชั่งตัวอย่างใส่หลอดย่อยสารแล้ว

3.1 เติมกะตะลิส (โพแทสเซียมชัลเฟต + kobper ชัลเฟต ร้อยละ 95 /ร้อยละ

5) 5 กรัม

3.2 เติมกรดซัลฟูริคเข้มข้น 20 มิลลิลิตร

4. การย้อมสาร

4.1 ทำการอุ่นเครื่องโดยการปรับความร้อนไปที่ตำแหน่ง 10 เป็นเวลา 10 นาที

4.2 เปิดเครื่องทำกำจัดไออกซ์เจน

4.3 นำหลอดย้อมสารซึ่งใส่สารตัวอย่างและสารเคมีเรียนร้อยแล้วมาประกอบเข้ากันชุด แล้วนำมาเข้าเครื่องย้อม

4.4 ปรับความร้อนมาที่ตำแหน่ง 8 พร้อมทั้งเริ่มจับเวลาในการย้อมสาร (ขึ้นอยู่กับชนิดของสารตัวอย่าง)

4.5 หลังจากย้อมตัวอย่างเสร็จ นำหลอดย้อมสารออกจากเครื่องย้อมสารมาวางไว้บนตะแกรง เพื่อให้หลอดย้อมสารเย็น ก่อนที่จะนำไปเข้าเครื่องกลั่นสาร

5. การเตรียมเครื่องกลั่นสาร

5.1 เปิดเครื่องกลั่นสาร พร้อมเปิดน้ำหล่อเย็น

5.2 ทำการอุ่นเครื่อง 1 ครั้ง

6. การกลั่นสาร

6.1 เตรียมกรดอร์บิคิร้อยละ 2 ปริมาณ 10 มิลลิลิตร ลงในฟลาส์กกรูปชุมพุขนาด 250 มิลลิลิตร

6.2 เติมนิกซ์อินดิเคเตอร์ 2 – 3 หยด

6.3 นำฟลาส์กดังกล่าวใส่เข้าในเครื่องกลั่น

6.4 นำหลอดย้อมสารจากข้อ 3.4 พร้อมน้ำกลั่น ประมาณ 50 มิลลิลิตร

6.5 นำหลอดย้อมสารดังกล่าวเข้าเครื่องกลั่น

6.6 เติมโซเดียมไฮดรอกไซด์ร้อยละ 32 โดยกดปุ่ม (NaOH) จนกระหึ่งสีในหลอดกลั่นสารเป็นสีน้ำตาลหรือสีฟ้า (ใช้ด่างประมาณ 70 – 80 มิลลิลิตร)

6.7 ตั้งเวลาในการกลั่นประมาณ 4 นาที

6.8 กดปุ่ม Start

6.9 หลังจากกลั่นเสร็จนำสารที่ได้ไปทำการไตเตอร์ด้วยกรดเกลือ 0.1 นอร์มัล

$$\text{สูตร \% N}_2 = \frac{(V_1 - V_2) \times N \times 1400}{S}$$

V_1 = ปริมาตรกรดที่ใช้ในการไตเตอร์

V_2 = ปริมาตรกรดที่ใช้ในการไตเตอร์ blank

N	= นอร์มาลิตี้ของกรด
S	= น้ำหนักของสารตัวอย่าง หน่วยเป็นมิลลิกรัม
% P	= % N ₂ X 6.25
% P	= ปริมาณ โปรตีนร้อยละ
% N ₂	= ปริมาณไนโตรเจนร้อยละ
6.25	= ค่าแฟคเตอร์

1.3 วิธีวิเคราะห์ปริมาณไขมัน

ชั้งตัวอย่างประมาณ 10 กรัม ให้ได้น้ำหนักที่แน่นอน วางบนกระดาษกรอง นำไปอบแห้ง แล้วห่อตัวอย่างใส่ลงในทิบเบิลประกอบเข้ากับชุดสกัดไขมัน (Soxhlet extraction apparatus) โดยทำการสกัดด้วยปีโตรเลียมอีเทอร์ที่มีจุดเดือด 35 – 60 องศาเซลเซียส ปริมาณ 50 มิลลิลิตร ใช้เวลาสกัดประมาณ 30 นาที เมื่อไขมันถูกสกัดออกจากตัวอย่างแล้ว จึงเอาตัวอย่างออก นำไปโตรเลียมอีเทอร์ที่มีไขมันปนอยู่ด้วยไประเหยที่อุณหภูมิประมาณ 100 องศาเซลเซียส ส่วนที่เหลืออยู่ในภาชนะใส่ตัวทำละลายขึ้นสุดท้ายคือไขมันจากตัวอย่าง ที่ไว้ให้เย็นในโคลุคความชื้นแล้วชั่งน้ำหนัก คำนวณหาปริมาณไขมันจาก

$$\text{ปริมาณไขมัน (ร้อยละ)} = \frac{\text{น้ำหนักไขมัน}}{\text{น้ำหนักตัวอย่าง}} \times 100$$

จากการวิเคราะห์ไขมันโดยใช้เครื่องสกัดไขมัน โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. อบบีกเกอร์ 2 – 3 ชั่วโมง อุณหภูมิ 105 องศาเซลเซียส สำหรับรองรับไขมันที่สกัดแล้ว ชั่งน้ำหนักและบันทึกผล
2. ชั่งสารตัวอย่าง 5 กรัม
3. ใส่สารตัวอย่างลงในทิบเบิลแล้วนำเข้าประกอบในเครื่อง จากนั้นกดทิบเบิลให้ลงอยู่ในตำแหน่งพร้อมที่สกัด
4. เติมปีโตรเลียมอีเทอร์ลงในบีกเกอร์ฯ ละ 120 - 140 มิลลิลิตร แล้วประกอบเข้ากับเครื่อง
5. ยกเตาล่างขึ้น
6. ขั้นตอนการตั้งโปรแกรมเครื่อง

6.1 กด Select แล้วกด ∇ หรือ Δ เพื่อเลื่อนหา method ที่ต้องการในที่นี่ใช้ Soxhlet standard

6.2 ต่อไปกด >> ตัวเลขในช่อง Step จะกระพริบให้กด ∇ หรือ Δ ให้เป็น Step1

6.3 ต่อไปกด >> ตัวเลขในช่อง Heating element จะกระพริบให้กด ∇ หรือ Δ เพื่อตั้งระดับความร้อนของ Heating element (เตาตัวล่าง) ในที่นี่ให้เลื่อนไปที่เลข 9 (180 องศาเซลเซียส ซึ่ง 1 ระดับ = 20 องศาเซลเซียส)

6.4 ต่อไปกด >> ตัวเลขในช่อง Cycle จะกระพริบให้กด ∇ หรือ Δ เพื่อตั้ง Cycle (จำนวนรอบของการสกัด) ในที่นี่ให้ตั้งเลข 20

6.5 ต่อไปกด >> ตัวเลขในช่อง H:Min จะกระพริบให้กด ∇ หรือ Δ เพื่อตั้งเวลาในการสกัด ในที่นี่ให้ตั้งที่ 2:00 (2 ชั่วโมง)

6.6 ต่อไปกด >> จะเป็น Step 2 ให้ตั้ง Heating โดยกด ∇ หรือ Δ ในที่นี่ให้ตั้งไปที่เลข 9 (180 องศาเซลเซียส)

6.7 ต่อไปกด >> เพื่อตั้งเวลาด้วย ∇ หรือ Δ เพื่อตั้งเวลาในการ Rinsing ในที่นี่ให้ตั้ง 00.05 (5 นาที)

6.8 ต่อไปกด >> จะเป็น Step 3 ให้ตั้ง Heating โดยกด ∇ หรือ Δ ในที่นี่ตั้งไปที่เลข 5 (100 องศาเซลเซียส)

6.9 ต่อไปกด >> ตัวเลขในช่อง H:Min จะกระพริบให้กด ∇ หรือ Δ เพื่อตั้งเวลาในการทำงาน ในที่นี่ให้ตั้งที่ 00.10 (10 นาที)

เมื่อตั้งโปรแกรมเสร็จเรียบร้อยแล้วให้กด Start เครื่องจะทำงานโดยอัตโนมัติจนหมดเวลาเครื่องก็จะหยุด

6.10 นำบีกเกอร์ที่มีไขมน้ำไปอบที่อุณหภูมิ 105°C ประมาณ 2-3 ชั่วโมง แล้วปล่อยให้เย็นลงในโถดูดความชื้น

6.11 นำบีกเกอร์ดังกล่าวมาซึ้งแล้วคำนวณค่า

$$\% \text{ Fat} = \frac{(B - A) \times 100}{C}$$

A = น้ำหนักบีกเกอร์ก่อนทำการสกัด

B = น้ำหนักบีกเกอร์หลังทำการสกัด

C = น้ำหนักตัวอย่าง (กรัม)

1.4 วิธีวิเคราะห์ปริมาณเก้า (A.O.A.C., 1990)

อุปกรณ์

1. เตาเผา (Muffle Furnace)
2. ถ้วยกระเบื้อง (Crucible)
3. โถดูดความชื้น
4. เครื่องซั่งไฟฟ้าอย่างละเอียด

ชั้งตัวอย่างประมาณ 10 กรัม ให้ได้น้ำหนักที่แน่นอน ใส่ในครูซิเบิลที่ทราบน้ำหนักแน่นอน เพาชนหมุดควัน แล้วจึงนำเข้าเผาในเตาเผาที่อุณหภูมิ 525 องศาเซลเซียส จนได้ถ้าสีเทา อ่อนหรือสีขาวสม่ำเสมอ ทึ่งให้เย็นในโถดูดความชื้นแล้วซั่งน้ำหนัก คำนวณหาปริมาณเก้าจาก

$$\text{ปริมาณเก้า (ร้อยละ)} = \frac{\text{น้ำหนักตัวอย่างหลังเผา}}{\text{น้ำหนักตัวอย่าง}} \times 100$$

1.5 วิธีวิเคราะห์ปริมาณด่างระเหยทั้งหมดโดยวิธีคอนเวย์ (Hasegawa, 1987)

อุปกรณ์

1. ajanระเหยแบบคอนเวย์ (Conway Unit)
2. ปีเปตขนาด 1 และ 10 มิลลิลิตร
3. ถ้วยบด
4. กระดาษกรอง

สารเคมี

1. วาสลีน
2. อินดิกेटอร์ ใช้ Fashiro indicator วิธีการเตรียมเช่นเดียวกับการวิเคราะห์ปริมาณโปรตีน
3. สารละลายวงแหวนชั้นใน (inner ring) ละลายกรดอริก 10 กรัม ในเอทานอลปริมาตร 200 มิลลิลิตร เติมอินดิกेटอร์ 10 มิลลิลิตร แล้วปรับปริมาตรด้วยน้ำกลั่นได้ 1000 มิลลิลิตร
4. สารละลายอิมตัวของโพแทสเซียมคาร์บอนเนต สารละลายโพแทสเซียมคาร์บอนเนต 60 กรัม ในน้ำกลั่น 50 มิลลิลิตร นำไปต้มให้เดือดประมาณ 10 นาที ทำให้เย็นแล้วกรองน้ำในกระดาษกรอง

5. สารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก (Trichloroacetic acid) เช่น ขันร้อยละ 4 (ซึ่งกรดไตรคลอโรอะซิติก 40 กรัม ละลายในน้ำกลั่น ปรับปริมาตรให้ได้ 1,000 มิลลิลิตร)

6. สารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก 0.02 นอร์มัล

วิธีการ

1. ตักตัวอย่างอาหาร นำตัวอย่างอาหารทรายน้ำหนักประมาณ 2 กรัม ใส่ในถ้วยบด เติมสารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก เช่น ขันร้อยละ 4 ปริมาตร 10 มิลลิลิตร บดให้ละเอียด ปล่อยทิ้งไว้ 30 นาที จากนั้นนำไปกรองด้วยกระดาษกรองเบอร์ 41 สารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติกจะติดตัวอยู่บนกระดาษกรองน้ำที่อุณหภูมิ -20 องศาเซลเซียส

2. วิเคราะห์

2.1 หาเวลาสิ้นที่ของงานค่อนเวลากำกับ

2.2 ปีเปตสารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก 1 มิลลิลิตร ใส่ในของงานชั้นใน

2.3 ปีเปตสารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก 1 มิลลิลิตร ใส่ในของงานชั้นนอก

งานชั้นนอก

2.4 ปีเปตสารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก 1 มิลลิลิตร ลงในของงานชั้นนอกอีกชั้นหนึ่ง ระวังไม่ให้ผสมกับสารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก

2.5 ปีเปตงานค่อนเวลากำกับให้สารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก ผสมกันตั้งทิ้งไว้ที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 1 ชั่วโมง

2.6 ใต้เตอร์ทสารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก 0.02 นอร์มัล จนกระหั่งได้จุดยุติสิ่ม่วง

2.7 ทำ blank ด้วยวิธีการเดียวกัน แต่ใช้สารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก เช่น ขันร้อยละ 4 ปริมาตร 1 มิลลิลิตร แทนสารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก

การคำนวณ

$$\text{ปริมาณด่างที่ระเหยได้ทั้งหมด} = \frac{(a - b) \times N \times 14 \times V \times 100}{W}$$

(mg. ไตรเจน / 100 g. ตัวอย่าง)

เมื่อ a = ปริมาณสารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก

b = ปริมาณของสารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก

N = ความเข้มข้นของสารละลายน้ำที่ต้านทานต่อการย่อยสลายของไตรคลอโรอะซิติก

- V = ปริมาตรรวมของตัวอย่างและกรดไฮดรอกซิคที่ใช้ในการเตรียมตัวอย่างเป็นมิลลิลิตร
- W = น้ำหนักของตัวอย่างเป็นกรัม (น้ำหนักกรัมสมมูลของไนโตรเจน = 14.00)

ข 2 การวิเคราะห์ทางจุลินทรีย์

2.1 วิธีวิเคราะห์ปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด (Total Viable Count โดยวิธี Pour plate A.O.A.C., 1990)

2.1.1 ตุ่มน้ำตัวอย่างอาหาร 25 กรัม ใส่ในถุงพลาสติกที่ปราศจากเชื้อ เทสารละลายฟอสเฟตบัฟเฟอร์ (พีเอช 7.2) 225 มิลลิลิตรลงไป เพื่อให้ได้สารละลายตัวอย่างที่มีความเข้มข้น 1 : 10

2.1.2 นำไปตีป่นให้ละเอียด โดยใช้เครื่องตีป่นอาหารเป็นเวลา 2 นาที

2.1.3 ปีเปตตัวอย่างอาหารเจือจาง 1 มิลลิลิตร ลงในหลอดที่มีฟอสเฟตบัฟเฟอร์ (พีเอช 7.2) 9 มิลลิลิตร จนได้ระดับความเจือจางที่เหมาะสม 3 ระดับ คือ 1 : 100 1 : 1000 1 : 10000 ตามลำดับ

2.1.4 ปีเปตตัวอย่างอาหารที่ระดับความเจือจางต่างๆ 1 มิลลิลิตร ลงในจานเพาะเชื้อโดยทำการดับความเจือจางละ 2 ชั่วโมง

2.1.5 เทอาหารเลี้ยงเชื้อ Standard plate count agar ที่หลอมเหลว และมีอุณหภูมิประมาณ 45 องศาเซลเซียส 15 – 20 มิลลิลิตร ผสมให้เข้ากับตัวอย่างอาหารอย่างทั่วถึง

2.1.6 ปล่อยทิ้งไว้ให้อาหารเลี้ยงเชื้อแข็งตัว กลับจานเพาะเชื้อ

2.1.7 นำไปบ่มที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 48 ชั่วโมง

2.1.8 นับจำนวนจุลินทรีย์ในจานเพาะเชื้อที่มีจำนวนระหว่าง 30 – 300 โคลoni

2.1.9 หาผลเฉลี่ยของปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมดต่ออาหาร 1 กรัม รายงานผลเป็นจำนวนโคลoni ต่อกรัมตัวอย่าง (CFU / g)

$$\text{CFU / g} = \text{Average No.of colonies} \times \text{dilution factor}$$

2.2 วิธีวิเคราะห์เชื้อ *Coliforms* และ *Escherichia coli* (Hasegawa, 1987)

2.2.1 เตรียมตัวอย่างอาหาร เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ปริมาณจุลินทรีย์ทั่วไป

2.2.2 ปีเปตตัวอย่างอาหาร 1 มิลลิลิตร ลงในหลอดที่มีอาหาร Lauryl sulfate tryptose broth 10 มิลลิลิตร ทำระดับเจือจางละ 3 หลอด

2.2.3 บ่มที่อุณหภูมิ 35 – 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 48 ชั่วโมง

2.2.4 ตรวจดูหลอดที่ให้ผลบวก โดยจะเกิดกําชในหลอดดักกําช (presumptive test)

2.2.5 ใช้ลูปถ่ายเชื้อจากหลอดที่มีกําช ลงใน Brilliant green lactose bile (BGLB) broth และ E.C. broth

2.2.5.1 BGLB broth นำไปบ่มที่ 35 – 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 48 ชั่วโมง นับจำนวนหลอดที่เกิดกําชทั่วไปในขั้นนี้ (confirm test) นำไปหาค่า MPN ของ *Faecal coliform* จากตาราง MPN

2.2.5.2 E.C broth นำไปบ่มในหม้ออุ่นน้ำ (water bath) ที่อุณหภูมิ 44.5 ± 0.2 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 48 ชั่วโมง แล้วนับจำนวนหลอดที่เกิดกําชทั่วไป นำไปหาค่า MPN ของ *Faecal coliform* จากตาราง MPN

2.3 การตรวจ *E.coli*

2.3.1 ใช้ลูปแตะเชื้อจากหลอดที่ให้ผลบวกในข้อ 4.2 ลงบน Eosin methylene blue (EMB) agar บ่มที่ 35 - 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง

2.3.2 เลือกโคลoni ซึ่งมีสีเข้มคล้ำ อาจมีเงาโลหะหรือไม่มีก็ได้ ถ่ายเชื้อลงใน NA slant บ่มที่อุณหภูมิ 35 - 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง

2.3.3 ทดสอบปฏิกิริยา IMVIC ได้แก่

2.3.3.1 Indole production ถ่ายเชื้อลงใน Tryptophane broth บ่มที่ 35 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง ทดสอบการอินโดล โดยเติม Kovac's reagent 0.2 – 0.3 มิลลิลิตร ลงใน หลอดถ้าเกิดสีชนพูหรือสีแดงที่ผิวหน้า แสดงว่าปฏิกิริยาให้ผลบวก

2.3.3.2 Voges – Proskauer – reactive compounds ถ่ายเชื้อลงใน NA slant บ่มที่ 35 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 48 ชั่วโมง ปีเปตเชื้อ 0.7 มิลลิลิตร ลงในงานเบื้องหลุมสีขาว เติมสาร ละลายน α -naphthol 0.1 มิลลิลิตร โพแทสเซียมไอกրอกไซด์ร้อยละ 40 ปริมาณ 0.1 มิลลิลิตร และเกรด creatine 2 – 3 เกลดีค ผสมให้เข้ากัน ตั้งทิ้งไว้ 2 ชั่วโมง ถ้ามีสีชนพูเกิดขึ้นแสดงว่าให้ผลบวก

2.3.3.3 Methyl red reactive compounds โดยบ่มเชื้อในหลอด MR – VP medium ต่ออีก 48 ชั่วโมง ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส หลังทำการทดสอบปฏิกิริยา Voges – Proskauer แล้ว จากนั้นตรวจสอบปฏิกิริยาโดยเติมสารละลายเมทธิลเรด 5 หยดลงในหลอด เมื่อมีสีแดงเกิดขึ้น แสดงว่าให้ผลบวก ถ้าเกิดสีเหลืองแสดงว่าให้ผลลบ

2.3.3.4 Citrate utilization ถ่ายเชื้อลงใน Koser's citrate broth บ่มที่ 35 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 48 ชั่วโมง ถ้าอาหารเลี้ยงเชื้อมีลักษณะซุ่นแสดงว่าให้ผลบวก

2.3.4 ข้อมูลแบบแกรน

2.3.5 คำนวณค่า MPN ของ *E.coli* ต่อกรัมของอาหาร จากหลอดที่ทดสอบแล้วว่า มีแบคทีเรียรูปแท่ง ติดสีแกรนลบ และให้ผลทดสอบ IMViC เป็น + + - หรือ - - -

2.4 วิธีวิเคราะห์เชื้อ *Vibrio parahaemolyticus* (Hasegawa, 1987 ; Speck, 1984)

2.4.1 เตรียมตัวอย่างอาหารเจือจาง 1 : 10 โดยสูญตัวอย่างอาหาร 50 กรัม เติมสารละลายโซเดียมคลอไรด์ร้อยละ 3 ปริมาณ 450 มิลลิลิตร ตีป่นให้เข้ากัน

2.4.2 ปีเปตตัวอย่างอาหารเจือจาง 1 มิลลิลิตร ใส่ในหลอด Trypticase soy broth + เกลือ ร้อยละ 3 ปริมาณ 10 มิลลิลิตร ทำระดับความเจือจางละ 3 หลอด บ่มที่อุณหภูมิ 35 – 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง

2.4.3 นับจำนวนหลอดที่มีการเจริญในแต่ละระดับความเจือจาง

2.4.4 เลือกหลอดที่มีความเจือจางมากที่สุด ซึ่งมีการเจริญ 3 หลอด Streak ลงบน Thiosulfate Citrate Bile Salt Sucrose agar บ่มที่ 35 – 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง

2.4.5 สังเกตโโคโนนีที่มีลักษณะกลม สีเขียว หรือสีเขียวอมฟ้า เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 – 3 มิลลิเมตร นับจำนวนหลอดที่ให้ลักษณะโโคโนนีดังกล่าวไปหาค่า MPN

2.4.6 ทำการทดสอบยืนยันโดยทดสอบทางชีวเคมีบางประการและความสามารถในการทนกรด

2.4.6.1 เจี้ยเฉพาะโโคโนนีเดียวๆ จากข้อ 3.4 Streak ลงบน Trypticase soy Agar + โซเดียมคลอไรด์ร้อยละ 3 บ่มที่อุณหภูมิ 35 – 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง เก็บหลอดนี้ไว้ทดสอบคุณสมบัติอื่นๆ

2.4.6.1.1 เจี้ยเชื้อลง Triple Sugar Iron agar ทั้งที่ผิวน้ำ (slant) แทงลูปลงก้นหลอด (butt) บ่มที่ 35 – 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง *Vibrio parahaemolyticus* จะให้ผลบวกดังนี้ เกิดค่างที่ slant (สีแดง) เกิดกรดที่ butt (สีเหลือง) และไม่เกิดก๊าซหรือ H_2S

2.4.6.1.2 เจี่ยเซ็อลง Motility medium โดยแท่งเข็มลงในอาหารเลี้ยงเชื้อบ่ำที่ อุณหภูมิ 35 – 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง *Vibrio parahaemolyticus* สามารถเคลื่อนที่ได้จึงเกิดการเจริญนอกรอยเย็บ

2.5 วิธีวิเคราะห์เชื้อ *Staphylococcus aureus* (Hasegawa, 1987 ; Speck, 1984)

2.5.1 เตรียมตัวอย่างอาหารเช่นเดียวกับการวิเคราะห์จุลินทรีย์ทั่วไป

2.5.2 ปั๊ปเตตัวอย่างอาหาร 1 มิลลิลิตร ลงในโซเดียมคลอไรด์ร้อยละ 10 หลอด Trypticase soy broth 10 มิลลิลิตร บ่ำที่ 35 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 48 ชั่วโมง

2.5.3 ปั๊ปเตตอาหารตัวอย่าง 0.1 มิลลิลิตร 0.1 ลงบน Mannitol salted egg yolk (MSEY) agar และ Baird Parker (BP) agar เกลี่ยให้ทั่วผิวอาหาร บ่ำที่ 35 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 48 ชั่วโมง

2.5.4 สังเกตโคลoniของ *Staphylococcus aureus* ซึ่งเมื่อออยู่บน MSEY agar โคลoniจะสีนวลหรือสีเหลืองรอบๆ คำเป็นมัน มีขอบ ตกตะกอนรอบๆ

2.5.5 ทดสอบเอนไซม์ coagulase โดยทำการแข่งตัวของน้ำเลือด เชื้อที่ให้ผลทดสอบเอนไซม์ coagulase จัดเป็น *Staphylococcus aureus*

2.6 วิธีวิเคราะห์เชื้อ *Salmonella sp.* (Hasegawa, 1987 ; Speck, 1984)

2.6.1 สุ่มตัวอย่างอาหาร 25 กรัม ลงในถุงพลาสติกที่ปราศจากเชื้อ เติมหลอด Trypticase soy broth 225 มิลลิลิตร ตีป่น 2 นาที แล้วนำไปบ่ำที่ 35 – 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง

2.6.2 ปั๊ปเตตัวอย่างอาหาร 1 มิลลิลิตร ลงใน Selenite cystine broth 10 มิลลิลิตร และ Tetrathionate broth base 10 มิลลิลิตร บ่ำที่ 35 – 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง

2.6.3 Streak ลงบน Xylose lysine decarboxylase (XLD) agar และ Hektoen enteric agar (HE) บ่ำที่ 35 – 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง

2.6.4 ตรวจดูโคลoniที่มีลักษณะของ *Salmonella* บน Hektoen enteric agar โคลoniจะไม่มีสีใสหรือทึบ อาจมีหรือไม่มีจุดสีดำตรงกลาง ส่วนบน XLD agar โคลoniจะใส อาจมีหรือไม่มีจุดสีดำตรงกลางเช่นเดียวกัน อาหารเลี้ยงเชื้อรอบๆ จะเป็นสีบานเย็น

2.6.5 ทดสอบปฏิกิริยาทางชีวเคมีบางประการ โดยเจี่ยเซ็อกลับโคลoniที่สังสัย ลงในอาหารเพาะเชื้อต่อไปนี้ บ่ำที่อุณหภูมิ 35 – 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง

2.6.5.1 Triple sugar iron agar เชื้อ *Salmonella* จะให้ผลบวกดังนี้ เกิดค่าที่ slant (สีเดง) เกิดกรดที่ butt (สีเหลือง) อาจสร้างหรือไม่สร้างก๊าซและ H₂S ก็ได้

2.6.5.2 Lysine indole motility medium เชื้อ *Salmonella* จะให้ผลการทดสอบเป็น Lysine+ indole- และ motility+

2.6.5.3 Urea agar เชื้อ *Salmonella* จะไม่สร้าง urease อาหารจะไม่เปลี่ยนสี

2.6.6 ทดสอบการตกตะกอนด้วย *Salmonella antiserum*

2.6.7 เชื้อที่ให้ผลการทดสอบทางชีวเคมีที่แสดงว่าเป็น *Salmonella* และตกตะกอนกับ antiserum จัดว่าเป็น *Salmonella sp.*

ข 3 การวัดค่าเนื้อสัมผัสทางกายภาพ (ดัดแปลงจากวิธีของ Bourne, 1982)

อุปกรณ์

1. เครื่อง Texture Analyzer รุ่น TA - XT2I
2. หัวกดรูปทรงกลม
3. โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Texture Expert สำหรับเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีทำ

1. นำตัวอย่างลูกชิ้นปลาทุกสูตรที่มีขนาดใกล้เคียงกัน วางบนแท่นรองรับของเครื่อง Texture Analyzer ใช้หัวกดรูปทรงกลม หัวกดทดสอบความเร็ว 5 มม./วินาที 75 % TPA

2. กดบนชิ้นตัวอย่างด้วยความเร็ว 5 มม./วินาที เป็นระยะเวลา 75 ของความ

สูงเดิม

3. ยกหัวกดขึ้นด้วยความเร็ว 5 มม./วินาที จนถึงระดับอ้างอิงแล้วคงอีกครั้ง ด้วยความเร็วและระยะเวลาเท่าเดิม

การคำนวณ

ความแข็ง = แรงสูงสุดที่ใช้ในการกดตัวอย่างในการกดครั้งแรก (Bourne, 1968)

การเกาะตัว = พื้นที่ใต้กราฟของการกดครั้งแรก / พื้นที่ใต้กราฟของการกดครั้งหลัง (Friedman, et al, 1963)